

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. spalio 23 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Energija – Energijos vartojimo efektyvumo skatinimas – Direktyva 2012/27/ES – 9 straipsnio 3 dalis – Skaidri ir tiksli bendrojo naudojimo patalpų suvartojamos šilumos energijos apskaita – Neatsižvelgimas į faktinį kiekvienam būstui tiekiamos šilumos kiekį – Algoritmas, taikomas paskirstant išlaidas, susijusias su bendraturčių pastatuose suvartota šilumos energija“

Byloje C-760/23 (*Shanov*)ⁱ

dėl *Rayonen sad Plovdiv* (Plovdivo apylinkės teismas, Bulgarija) 2023 m. rugsėjo 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. gruodžio 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

„EVN Bulgaria Toplofikatsia“ EAD

prieš

OZ

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas F. Schalin, teisėjai M. Gavalec (pranešėjas) ir Z. Csehi,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- „EVN Bulgaria Toplofikatsia“ EAD, atstovaujamos K. Nikolov, S. Popov ir S. Radev,
- OZ, atstovaujamo *advokat* A. Slavchev,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B. De Meester ir E. Ruseva,

* Proceso kalba: bulgarų.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012, p. 1), 9 straipsnio 3 dalies, 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos direktyvos 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų, panaikinančios Tarybos direktyvą 93/76/EEB (OL L 114, 2006, p. 64), 13 straipsnio, taip pat SESV 101, 107 ir 169 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant šilumos energiją tiekiančios bendrovės „EVN Bulgaria Toplofikatsia“ EAD (toliau – EVN) ir fizinio asmens OZ ginčą dėl reikalavimo apmokėti sąskaitas už šilumos energijos tiekimą OZ nuosavybės teise priklausančiam butui, esančiam prie centralizuotos šilumos tiekimo sistemos prijungtame bendraturčių pastate.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2012/27 8 ir 20 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(8) 2011 m. kovo 8 d. [Europos] Komisija priėmė Komunikatą dėl 2011 m. efektyvaus energijos vartojimo plano. Komunikatu patvirtinta, kad [Europos] Sąjungai sunkiai sekasi siekti savo energijos vartojimo efektyvumo tikslo. Taip yra nepaisant pažangos, pasiektos įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo politikos kryptis, nurodytas [pirmuosiuose] nacionaliniuose energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planuose, kuriuos valstybės narės pateikė vykdydamos [Direktyvos 2006/32] reikalavimus. Pirminė antrųjų veiksmų planų analizė patvirtina, kad Sąjungai sunkiai sekasi. Padėčiai ištaisyti 2011 m. efektyvaus energijos vartojimo plane nurodytos kelios energijos vartojimo efektyvumo politikos kryptys ir priemonės, apimančios visą energijos tiekimo grandinę, įskaitant energijos gamybą, perdavimą ir skirstymą; viešojo sektoriaus vadovaujamąjį vaidmenį energijos vartojimo efektyvumo srityje; pastatus ir įrenginius; pramonę; taip pat poreikį galutiniams vartotojams suteikti galimybę valdyti savo energijos vartojimą. <...>

<...>

(20) įvertinus galimybę Sąjungos lygiu nustatyti „baltųjų sertifikatų“ sistemą, paaiškėjo, kad dabartinėmis aplinkybėmis taikant tokią sistemą atsirastų pernelyg didelių administracinių išlaidų ir kultų grėsmė, kad energijos taupymas bus sutelktas tam tikrose valstybėse narėse, o ne taikomas visoje Sąjungoje. Tokios Sąjungos lygio schemos tikslą bent jau šiame etape būtų galima geriau pasiekti taikant nacionalines energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimų sistemas energetikos komunalinėms įmonėms ar kitas alternatyvias politikos priemones, kuriomis galima sutaupyti tiek pat energijos. Tokių sistemų užmojo lygį

tikslinga nustatyti bendroje sistemoje Sąjungos lygiu, kartu suteikiant valstybėms narėms daug lankstumo, kad jos galėtų visapusiškai atsižvelgti į nacionalinę rinkos dalyvių organizacinę struktūrą, konkrečias energetikos sektoriaus aplinkybes ir galutinių vartotojų įpročius. Taikant bendrą sistemą energetikos komunalinėms įmonėms turėtų būti suteikta galimybė siūlyti energetines paslaugas visiems galutiniams vartotojams, o ne tik tiems, kuriems jos parduoda energiją. Taip energetikos rinkoje didėja konkurencija, nes energetikos komunalinės įmonės, teikdamos papildomas energetines paslaugas, gali diferencijuoti savo produktą. Taikant bendrą sistemą valstybėms narėms turėtų būti suteikiama galimybė į savo nacionalinę sistemą įtraukti reikalavimus, kuriais būtų siekiama socialinio tikslo, visų pirma siekiant užtikrinti, kad pažeidžiami vartotojai galėtų pasinaudoti didesnio energijos vartojimo efektyvumo teikiama nauda. Valstybės narės, remdamosi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, turėtų nustatyti, kurie energijos skirstytojai ar mažmeninės prekybos energija įmonės turėtų būti įpareigoti pasiekti šioje direktyvoje nustatytą galutinio energijos suvartojimo taupymo tikslą.

<...>

4 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šia direktyva nustatoma bendra energijos vartojimo efektyvumo skatinimo Sąjungoje priemonių sistema, siekiant užtikrinti, kad 2020 m. būtų pasiektas Sąjungos 20 % energijos vartojimo efektyvumo tikslas ir sudarytos sąlygos vėliau toliau didinti energijos vartojimo efektyvumą.

Joje nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama šalinti kliūtis energijos rinkoje ir rinkos trūkumus, trukdančius efektyviai tiekti ir naudoti energiją; be to, numatoma nustatyti 2020 m. nacionalinius orientacinius energijos vartojimo efektyvumo tikslus.“

5 Minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad, jei tai techniškai įmanoma, finansiškai pagrįsta ir proporcinga galimam sutaupyti energijos kiekiui, elektros energijos, gamtinių dujų, centralizuotai tiekiamos šilumos ir centralizuotai tiekiamos vėsumos ir buitinio karšto vandens tiekimui galutiniams vartotojams konkurencingomis kainomis būtų pateikiami individualūs skaitikliai, kurie tiksliai parodo galutinio vartotojo faktinį energijos suvartojimą ir kurie pateikia informaciją apie tikslų laiką, kada ji buvo suvartota.

Toks individualus skaitiklis konkurencingomis kainomis pateikiamas visuomet, kai:

- a) keičiamas esamas skaitiklis, išskyrus atvejus, kai tai techniškai neįmanoma ar finansiškai neefektyvu atsižvelgiant į numatomą galimą sutaupyti energijos kiekį ilguoju laikotarpiu;
- b) vykdomas naujas pajungimas naujame pastate ar pastate atliekama kapitalinė renovacija, kaip nustatyta [2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2010/31/ES [dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010, p. 13)].

<...>

3. Tais atvejais, kai šiluma ir vėsuma arba karštas vanduo pastatui tiekiami iš centralizuoto šilumos tiekimo tinklo arba iš centrinio daug pastatų aptarnaujančio šaltinio, prie šilumokaičio arba tiekimo vietoje įrengiamas šilumos arba karšto vandens skaitiklis.

Daugiabučiuose ir daugeliui paskirčių naudojamuose pastatuose, kuriuose yra centrinis šilumos / vėsumos tiekimo šaltinis arba kuriuos aptarnauja centralizuoto šilumos tiekimo tinklas ar centrinis daug pastatų aptarnaujantis šaltinis, ne vėliau kaip 2016 m. gruodžio 31 d. taip pat įrengiami individualaus suvartojimo skaitikliai, kuriais, jei tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai veiksminga, būtų matuojamas kiekvienos patalpos šilumos, vėsumos ar karšto vandens suvartojimas. Jei šilumai matuoti individualių skaitiklių naudoti neįmanoma dėl techninių priežasčių arba tai nėra ekonomiškai veiksminga, kiekviename radiatoriuje suvartotai šilumai matuoti naudojami individualūs šilumos dalikliai, išskyrus atvejus, kai atitinkama valstybė narė įrodo, kad tokių šilumos daliklių įrengimas nebūtų ekonomiškai veiksmingas. Tais atvejais gali būti svarstoma galimybė naudoti alternatyvius ekonomiškai veiksmingus suvartotos šilumos matavimo metodus.

Jeigu daugiabučius pastatus aptarnauja centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo tinklas arba yra paplitusios nuosavos tokių pastatų bendros pastato šildymo ar vėsinimo sistemos, valstybės narės gali nustatyti skaidrias šilumos ar karšto vandens suvartojimo tokiuose pastatuose sąnaudų paskirstymo taisykles, kad būtų užtikrintas individualaus suvartojimo apskaitos skaidrumas ir tikslumas. Atitinkamais atvejais tokiose taisyklėse pateikiamos gairės kaip paskirstyti sąnaudas už šilumą ir (arba) karštą vandenį:

- a) namų ūkiui skirtą karštą vandenį;
- b) šilumą, kurią išskiria pastato įrenginiai siekiant apšildyti bendro naudojimo patalpas (jei laiptinėse ir koridoriuose įrengti radiatoriai);
- c) butams šildyti.“

6 Direktyvos 2012/27 10 straipsnyje „Sąskaitose pateikiama informacija“ įtvirtinta:

„1. „Jei galutiniai vartotojai neturi pažangiųjų skaitiklių, kaip nurodyta [2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009, p. 55)] ir [2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009, p. 94)], valstybės narės ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 31 d. užtikrina, kad, kai techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta, sąskaitose pateikiama informacija būtų tiksli ir grindžiama faktiškai suvartotu kiekiu, kaip numatyta VII priedo 1.1 punkte, visiems sektoriams, kuriems taikoma ši direktyva, įskaitant energijos skirstytojus, skirstymo sistemos operatorius ir mažmeninės prekybos energija įmones.

Šis įsipareigojimas gali būti įgyvendintas reguliaraus savarankiško duomenų registravimo sistema, pagal kurią galutiniai vartotojai savo skaitiklių rodmenis perduotų energijos tiekėjui. Tik tuo atveju, jei galutinis vartotojas nepateikia skaitiklių rodmenų už atitinkamą sąskaitų išrašymo laikotarpį, sąskaitų išrašymas grindžiamas numatomu suvartotu kiekiu arba fiksuoto dydžio norma.

2. Pagal direktyvas [2009/72] ir [2009/73] įrengti skaitikliai turi užtikrinti, kad sąskaitose pateikiama informacija būtų tiksli ir grindžiama faktiniu suvartojimu. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams būtų suteikta galimybė nesunkiai gauti papildomą informaciją, kuri leistų pačiam galutiniam vartotojui pasitikrinti ankstesnį suvartojimą.

Papildoma informacija apie ankstesnį suvartojimą apima:

- a) mažiausiai trejų paskutinių metų laikotarpio arba laikotarpio nuo tiekimo sutarties sudarymo datos (jei šis laikotarpis trumpesnis) suvestinius duomenis. Duomenys turi atitikti įprastai sąskaitose pateikiamos informacijos laikotarpius ir
- b) išsamius duomenis pagal bet kurios dienos, savaitės, mėnesio ar metų naudojimo laiką. Šie duomenys turi būti prieinami galutiniam vartotojui internetu arba naudojant skaitiklio sąsają ir turi apimti mažiausiai 24 ankstesnių mėnesių laikotarpį arba laikotarpį nuo tiekimo sutarties sudarymo datos (jei šis laikotarpis trumpesnis).

3. Nepriklausomai nuo to, ar pažangieji skaitikliai įrengti, ar ne, valstybės narės:

- a) reikalauja, kad, jeigu pateikiama informacija apie galutinių vartotojų suvartotos energijos sąskaitas ir ankstesnį vartojimą, galutinio vartotojo prašymu informacija būtų pateikta galutinio vartotojo nurodytam energetinių paslaugų teikėjui;
- b) užtikrina, kad galutiniai vartotojai turėtų galimybę susipažinti su sąskaitose pateikiama informacija elektroniniu būdu ir gauti elektronines sąskaitas ir kad, ypač tais atvejais, kai sąskaitos nėra grindžiamos faktiniu suvartojimu, vartotojams paprašius jie gautų aiškų ir suprantamą paaiškinimą, kaip parengiamos jų sąskaitos;
- c) užtikrina, kad laikantis VII priedo reikalavimų kartu su sąskaita būtų pateikiama visa atitinkama informacija, kad galutiniams vartotojams būtų išsamiai aprašytos esamos energijos sąnaudos;
- d) gali nustatyti, kad galutinio vartotojo prašymu šiose sąskaitose esanti informacija nebūtų laikoma mokėjimo prašymu. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad energijos išteklių teikėjai siūlytų lanksčią faktinių mokėjimų tvarką;
- e) reikalauja, kad informacija ir energijos sąnaudų prognozės vartotojams paprašius būtų pateikiamos laiku ir lengvai suprantama forma, kad vartotojai galėtų lyginti sutarčių sąlygas naudodami vienodus kriterijus.“

7 Direktyvos 2012/27 VII priedo „Faktiškai suvartotu kiekiu pagrįsto sąskaitų išrašymo ir sąskaitose pateikiamos informacijos teikimo būtiniausi reikalavimai“ 1.1 punkte nustatyta:

„Faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamas sąskaitų išrašymas

Kad galutiniams vartotojams būtų suteikta galimybė reguliuoti savo energijos vartojimą, faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamos sąskaitos turėtų būti išrašomos ne rečiau nei kartą per metus, o sąskaitose pateikiama informacija turėtų būti teikiama ne rečiau kaip kas ketvirtį, jei gautas prašymas arba tais atvejais, kai vartotojai pasirinko galimybę gauti elektroninę sąskaitą, kitais atvejais – dukart per metus. Šis reikalavimas gali būti netaikomas dujoms, kurios naudojamos tik maistui gaminti.“

8 Iš šios direktyvos 27 straipsnio „Pakeitimai ir panaikinimas“ matyti, kad Direktyva 2006/32 buvo panaikinta nuo 2014 m. birželio 5 d., išskyrus tam tikras išimtis.

Bulgarijos teisė

Energetikos įstatymas

- 9 Pagrindinėse bylose taikytinos redakcijos 2003 m. gruodžio 9 d. *Zakon za energetikata* (Energetikos įstatymas) (DV, Nr. 107, 2003 m. gruodžio 9 d.; toliau – Energetikos įstatymas) 38b straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Energetikos įmonės, su kuriomis sudarytos 38a straipsnio 1 dalyje numatytos sutartys, pateikia savo energetinių paslaugų vartotojams informaciją apie:

- 1) <...> techninės priežiūros paslaugų kainas ir kitas paslaugų, susijusių su licencijuojama veikla, kainas;

<...>

- 3) <...> faktiškai suvartotus kiekius ir suteiktų paslaugų vertę sutartais apskaitos laikotarpiais, neįpareigojant papildomai mokėti už šią paslaugą;

<...>“

- 10 Energetikos įstatymo 125 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Techninės sąlygos ir tvarka, susijusios su šilumos tiekimu, šilumos tiekimo sistemos operacijų valdymu, gamintojų ir vartotojų prijungimu prie šilumos perdavimo tinklo [toliau – šilumos tinklas], paskirstymu, šilumos tiekimo nutraukimu ir šilumos tiekimo sustabdymu, nustatomos energetikos ministro nutarimu.

<...>“

- 11 Šio įstatymo 139 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Suvartota šilumos energija bendraturčiams priklausančiame pastate yra paskirstoma taikant vartojimo paskirstymo sistemą.

<...>“

- 12 Minėto įstatymo 140 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Suvartota šilumos energija bendraturčiams priklausančiame pastate vartotojams paskirstoma naudojant:

<...>

- 2) <...> suvartotos šilumos energijos paskirstymo prietaisus, t. y. individualius šilumos daliklius, atitinkančius šalyje galiojančius standartus, arba individualius šilumos skaitiklius;

- 3) <...> suvartoto buitinio karšto vandens paskirstymo prietaisus, t. y. bendrą buitinio karšto vandens tiekimo skaitiklį ir individualius karšto vandens, paskirstomo į visas pastato įrenginio atšakas, siekiant tiekti karštą vandenį vartotojų patalpoms, skaitiklius.

<...>“

- 13 To paties įstatymo 140a straipsnyje nustatyta:

„Bendraturčių pastate, prijungtame prie šilumos punkto arba jo savarankiškos atšakos, bendras šilumos energijos kiekis paskirstomas karštam vandeniui ruošti ir šildymui.“

- 14 Energetikos įstatymo 141 straipsnyje numatyta:

„(1) Karštam vandeniui ruošti skirta šilumos energija bendraturčių pastate nustatoma pagal:

- 1) buitiniam karštam vandeniui ruošti pastate suvartoto vandens kiekį, matuojamą bendrojo skaitiklio;
- 2) šilumos energijos, naudojamos 1 punkte nurodyto kiekio vienam kubiniam vandens metrui pašildyti, sąnaudas, nustatomas 125 straipsnio 3 dalyje nurodytame nutarime numatytais sąlygomis ir tvarka.

(2) 1 dalyje nurodyta šilumos energija paskirstoma vartotojams 125 straipsnio 3 dalyje nurodytame nutarime nustatytais sąlygomis ir tvarka.“

- 15 Šio įstatymo 142 straipsnyje nustatyta:

„(1) Šilumos energija, skirta bendraturčių pastatui šildyti, apskaičiuojama iš bendro šilumos energijos kiekio, skirto bendraturčių pastate paskirstyti, atimant šilumos energijos kiekį, sunaudotą karštam vandeniui ruošti, nustatytą pagal 141 straipsnio 1 dalį.

(2) Bendraturčių pastatui šildyti skirta šilumos energija skirstoma į: šilumą, kurią išskiria pastato įrenginys, šilumos energiją, skirtą bendrojo naudojimo patalpoms šildyti, ir šilumos energiją, skirtą privačioms patalpoms šildyti.

<...>“

Nutarimas dėl centralizuoto šilumos tiekimo

- 16 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 2007 m. balandžio 6 d. *Naredba za toplosnabdyavaneto* (Nutarimas dėl centralizuoto šilumos tiekimo) Nr. 16-334; toliau – Nutarimas dėl centralizuoto šilumos tiekimo) 38 straipsnyje numatyta:

„Šilumos gamintojas, šilumos perdavimo įmonė arba tiekėjas aprūpina klientus šilumos energija šiomis sąlygomis:

- 1) savininkų arba daiktinės naudojimosi teisės turėtojų objektai yra prijungiami prie šilumos energijos paskirstymo tinklo;
- 2) šilumos energijos perdavimo įmonė ir klientai sudaro šilumos energijos pirkimo-pardavimo sutartį pagal bendrąsias sąlygas;
- 3) šilumos energijos vartotojai už šilumos energiją laiku atsiskaito mokėdami reikalaujamas mėnesines įmokas.“

17 Nutarimo dėl centralizuoto šilumos tiekimo 52 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„(1) Suvartota šilumos energija vartotojams bendraturčių pastate paskirstoma naudojant [šilumos skaitiklius]:

- 1) individualius šilumos daliklius, įrengiamus pastatuose ant visų šilumą skleidžiančių įrenginių, ir (arba) individualius šilumos skaitiklius, atitinkančius nacionalinėje teritorijoje galiojančius standartus ir norminius teisės aktus;
- 2) bendrą šalto vandens skaitiklį, kuris montuojamas toje vietoje, kurioje šaltas vanduo patenka į šildymo įrenginį, aprūpinantį karštu vandeniu, ir individualius karšto vandens, paskirstomo į visas pastato įrenginio atšakas siekiant tiekti karštą vandenį vartotojų patalpoms, skaitiklius.

(2) 1 dalyje nurodyti prietaisai padeda nustatyti įvairių vartotojų bendraturčių pastate suvartotą šilumos energijos dalį, tiekta naudojant [šilumos skaitiklį].

<...>“

18 To paties nutarimo 57 straipsnyje numatyta:

„(1) Kai šilumos energijos kiekis matuojamas [šilumos skaitikliais], įrengtais už nuosavybės ribų, išmatuoti kiekiai koreguojami pagal šilumos energijos technologines sąnaudas, susijusias su atkarpa nuo [šilumos skaitiklių] iki nuosavybės ribos.

(2) Infrastruktūros šilumos energijos technologinės sąnaudos nustatomos IV skyriuje numatyta tvarka.

(3) 1 dalyje įtvirtinta nuostata taikoma ir šilumos punktam bendraturčių pastatuose, ir individualiuose pastatuose.

<...>“

19 Šio nutarimo papildomų nuostatų 1 dalyje pateikiamos šios sąvokos:

„(1) Algoritmas – tai taisyklių (formulių) sistema, nustatanti skaičiavimo operacijų seką, kurią taikant išsprendžiamas tam tikras uždavinys.

<...>

2a. Faktinė šildymo įrenginio įrengtoji galia – tai visose bendraturčių pastato patalpose esančių šilumą skleidžiančių įrenginių suminė galia.

3. Pastato įrenginys arba vidaus įrenginys – tai pagrindinių vertikalių ir horizontalių skirstomųjų vamzdžių iki šilumą skleidžiančių įrenginių visuma, taip pat šilumos energijos paskirstymo ir tiekimo iš šilumos punkto į vartotojų patalpas įranga. Kai prie šilumos punkto prijungti keli pastatai, kiekvienas šilumos prijungimo vamzdis yra atitinkamo pastato įrenginio elementas.

<...>

8. Specialios maksimalios pastato sąnaudos – tai didžiausias šilumos energijos kiekis, kurį pastate išskiria vieno kilovato įrengtosios galios šilumą skleidžiantis įrenginys esant atitinkamam pastato įrenginio veikimo režimui.

<...>

13a. Šildymo įrenginio projektinė galia – vidaus šildymo įrenginio galia, numatyta pastato investicijų projekte.

<...>“

20 To paties nutarimo pereinamojo laikotarpio ir baigiamųjų nuostatų 2 dalyje numatyta:

„(1) Nekilnojamojo daikto savininkai ir (arba) daiktinės naudojimosi nekilnojamuoju turtu teisės turėtojai bendraturčių pastate privalo:

- 1) ant jų patalpose esančių plombuotų šilumą skleidžiančių įrenginių įrengti prietaisus, skirtus suvartojamai šilumai paskirstyti;
- 2) įrengti karšto vandens skaitiklius ant visų vamzdžių, jungiančių jų patalpas su pastato įrenginiu, per kurį aprūpinama buitiniu karštu vandeniu.

<...>“

21 Nutarimo dėl centralizuoto šilumos tiekimo priedo „Suvartotos šilumos energijos paskirstymo bendraturčių pastatuose metodika“ (toliau – metodika) 1 punkte numatyta:

„Paskirstytina suvartota šilumos energija yra šilumos skaitiklio šilumos punkte išmatuotas šilumos energijos kiekis, pakoreguotas atsižvelgiant į technologines sąnaudas ir paisant nuosavybės ribų, taip pat atsižvelgiant į šilumos energijos kiekį, suvartotą siekiant papildyti pastato įrenginį, kai naudojamas šilumnešis, kurio šaltinis yra centralizuoto šilumos tiekimo tinklas.“

22 Metodikos 2 punkte numatyta:

„Šilumos energiją, išmatuotą šilumos skaitiklio bendraturčių pastato šilumos punkte tam tikru apskaitos laikotarpiu, sudaro šildymui, buitinio karšto vandens tiekimui suvartotos energijos ir technologinių šilumos energijos sąnaudų šilumos punkte suma.“

23 Metodikos 6 punkte detaliai nurodyta, kad šildymui suvartotas šilumos energijos kiekis – tai energijos, kaip ji apibrėžta šios metodikos 1 punkte, ir šilumos energijos, skirtos buitiam karštam vandeniui tiekti, kiekio skirtumas.

24 Metodikos 6.1 punkte nustatyta:

„Šildymui suvartotą šilumos energijos kiekį sudaro vidaus įrenginio, bendrojo naudojimo patalpose esančių šilumą skleidžiančių įrenginių ir nuosavose patalpose esančių šilumą skleidžiančių įrenginių išskirtas šilumos kiekis“.

25 Pagal metodikos 6.1.1 punktą pastato įrenginio išskiriamos šilumos energijos kiekis priklauso nuo pastato rūšies ir jo termofikacinių savybių, taip pat nuo šildymo įrenginio. Jį nustato energijos tiekėjas, kuris suvartotą šilumos energiją paskirsto pagal šiame punkte pateiktą matematinę formulę.

26 Metodikos 6.1.3 punkte numatyta:

„Šilumos energijos kiekis <...>, išreikštas kWh, kurį išskyrė pastato įrenginys, paskirstomas proporcingai pagal patalpų šildomą plotą, numatytą statinio projekte.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

27 EVN, energijos tiekimo įmonė, kaip ji suprantama pagal Energetikos įstatymą, turi šilumos energijos gamybos ir perdavimo licenciją, pagal ją užtikrina bendraturčių pastatų šildymą ir jų aprūpinimą karštu vandeniu.

28 OZ yra prie centralizuotos šildymo sistemos prijungtame bendraturčių pastate, kurio reikmėms šilumos energiją tiekia EVN, esančių patalpų savininkas.

29 EVN pareikalavo iš OZ sumokėti 519 Bulgarijos levų (BGN) (apie 265 eurų) už 2018 m. gegužės 1 d.–2020 m. spalio 31 d. laikotarpį jo suvartotą šilumos energiją, už kurią nebuvo sumokėta. Nuo šios nesumokėtos sumos EVN taip pat pareikalavo sumokėti 78,20 BGN (apie 40 eurų) delspinigių už 2018 m. liepos 3 d.–2021 m. balandžio 5 d. laikotarpį.

30 Kadangi OZ šių sumų nesumokėjo, EVN pateikė ieškinį *Rayonen sad Plovdiv* (Plovdivo apylinkės teismas, Bulgarija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, prašydama priteisti iš OZ šias sumas.

31 OZ nesutinka, kad turi sumokėti EVN reikalaujamas sumas, motyvuodamas, be kita ko, tuo, kad metodikos 6.1.1 punkte nurodyta matematinė formulė, pagal kurią apskaičiuojamas suvartotos šilumos energijos paskirstymas įvairiems bendraturčiams, prieštarauja Sąjungos teisei. Be to, OZ teigia, kad nėra rašytinės energijos tiekimo sutarties, kad EVN reikalaujama suma neatitinka faktinio suvartojimo, kad skaitikliai yra su trūkumais, kad šildymo punktas, t. y. pastato techninė patalpa, iš kurios įvairiose jo dalyse užtikrinamas šilumos ir karšto vandens paskirstymas, nėra geros būklės ir kad nėra reguliarios suvartotos energijos apskaitos.

32 Remiantis pagrindinėje byloje atlikta ekspertizės išvada, kurios šalys neginčijo, buvo nustatyta, kad naudojami šilumos skaitikliai atitiko Nutarimo dėl centralizuoto šilumos tiekimo reikalavimus, bet kartu ir tai, kad nagrinėjamas šildymo įrenginys turėjo tam tikrų trūkumų ir dėl to tiekėjo užfiksuoti duomenys buvo neteisingi.

33 Konkrečiai kalbant, ekspertas suabejojo suvartotos šilumos energijos paskirstymo skaičiavimais, atliktais pagal metodikos 6.1.1 punkte pateiktą matematinę formulę, nes dėl tokių skaičiavimų šilumos energijos nevartojantys vartotojai turi mokėti dalį sumų, kurias turėtų sumokėti šių energiją vartojantys, bet už tai nemokantys vartotojai.

34 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl metodikos atitikties Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 daliai. Šiuo aspektu jis pažymi, kad metodikos 6.1.1 punkte pateikta matematinė formulė nėra aiški ir kad, atsižvelgiant į elementus, kuriais

grindžiama ši formulė, labai tikėtina, jog iš vartotojų, kurie savo būstuose nevartoja šilumos energijos, reikalaujamos sumos yra per didelės. Iš tiesų minėta formulė pagrįsta teoriniais duomenimis, pateiktais šildymo įrenginių projektuose, neatsižvelgiant į realias sąlygas, kuriomis tie įrenginiai veikia iš tikrųjų, ir nesiaiškinant, ar šios realios sąlygos yra tokios pačios, kaip numatytosios teoriškai.

35 Šiomis aplinkybėmis *Rayonen sad Plovdiv* (Plovdivo apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal Direktyvos [2012/27] 9 straipsnio 3 dalį ir SESV 169 straipsnį gali būti reikalaujama mokėti už šilumos energiją, kurią išskiria pastato įrenginys, kai laiptinėse ir koridoriuose nėra radiatorių?
2. Ar pagal Direktyvos [2012/27] 9 straipsnio 3 dalį ir SESV 169 straipsnį centralizuoto šilumos tiekimo įmonė gali remdamasi nacionalinės teisės aktais reikalauti mokėti už pastato įrenginio išskirtą šilumos energiją, kai šilumos energijos kiekis nustatomas taikant administracijos parengtą formulę:
 - kurioje įvedamas koeficientas, kuriuo atsižvelgiama į pastato įrenginio įrengtosios galios dalį, palyginti su visa šildymo įrenginio galia, nors nėra aišku, kaip tas koeficientas apskaičiuojamas,
 - kurioje naudojama pastato įrenginio įrengtoji galia, neatsižvelgiant į faktinę įrengtąją galią,
 - kurioje neatsižvelgiama į šilumnešio temperatūrą pastato įrenginyje,
 - kurioje daroma prielaida, kad pastato įrenginys nuolat veikia visu pajėgumu,
 - kurioje neatsižvelgiama į specifinį skirtingų tipų šilumos tiekimo sistemų (šiuo atveju Tichelmann) veikimą ir veikimo atžvilgiu jos sutapatinamos,
 - kurioje automatiškai daroma prielaida, kad vidutinė temperatūra bendraturčių pastatuose yra 19°C?
3. Ar pagal Direktyvos [2012/27] 9 straipsnio 3 dalį ir SESV 169 straipsnį centralizuoto šilumos tiekimo įmonė, remdamasi nacionalinės teisės aktais, gali reikalauti mokėti už suvartotą šilumą buitiniam karštam vandeniui ruošti, kai šilumos energijos kiekis nustatomas taikant administracijos parengtą formulę, kurioje neatsižvelgiama į tai, iki kokios temperatūros turi būti šildomas buitinis karštas vanduo ir kokios temperatūros jis tiekiamas abonentams arba kokia šilumos energija yra reikalinga jam pašildyti, taip pat į tai, kiek kubinių metrų karšto vandens abonentai suvartojo, ir kurią taikant visada užtikrinama, kad žiemą šildymo laikotarpiu būtų apskaičiuojamas dvigubai didesnis buitinio karšto vandens kiekis nei vasarą?
4. Ar pagal Direktyvos [2006/32] 13 straipsnį, Direktyvos [2012/27] 9 straipsnio 3 dalį ir SESV 169 straipsnį centralizuoto šilumos tiekimo įmonė, remdamasi nacionalinės teisės aktais, gali reikalauti mokėti už suvartotą bendraturčių pastato įrenginio išskirtą šilumą, proporcingai paskirstytą statinio projekte numatytam patalpų šildomam plotui, neatsižvelgiant į atitinkamoje patalpoje pagal šildymo įrenginio techninį pajėgumą faktiškai išskiriamos šilumos energijos kiekį?

Ar atsakymui į šį klausimą turi įtakos tai, kad šilumos energija pastato įrenginiui pagal nacionalinės teisės aktus yra viena iš algoritmo, kuris yra taikomas apskaičiuojant vartotojų už visą šilumos energiją mokėtiną galutinę sumą (bendra suma už šilumos energiją, kurią išskiria pastato įrenginys ir kuri skirta šildyti ir karštam vandeniui ruošti), sudedamųjų dalių, o suma, mokėtina už jų būsto šildymą, yra lygi bendros šildymo energijos (dydis, iš kurio atimama) ir pastato įrenginio šilumos energijos, radiatorių bendrose pastato patalpose išskiriamos šilumos energijos ir šilumos energijos buitiniam karštam vandeniui ruošti sumos (dydis, kuris atimamas) skirtumui?

5. Ar nacionalinės teisės normomis, kuriose numatyta, kad vartotojai moka už pastato įrenginio išskiriamos šilumos energijos tiekimą proporcingai statinio projekte numatytam patalpų šildomam plotui, neatsižvelgiant į atskiroje patalpoje faktiškai išskiriamos šilumos energijos kiekį, pažeidžiamas SESV 101 straipsnyje įtvirtintas piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimas ir SESV 107 straipsnyje įtvirtintas neteisėtos valstybės pagalbos teikimo draudimas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 36 Komisija ginčija prejudicinių klausimų priimtinumą, kiek jie susiję su SESV 101, 107 ir 169 straipsnių aiškinimu.
- 37 Ji pabrėžia, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios informacijos, leidžiančios nustatyti ryšį tarp pagrindinės bylos dalyko ir SESV 101, 107 ir 169 straipsnių, be to, nenurodytos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurios leistų Teisingumo Teismui pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad šis priimtų sprendimą savo nagrinėjamoje byloje.
- 38 Dėl prašomo SESV 169 straipsnio išaiškinimo Komisija taip pat teigia, kad ši nuostata susijusi su Sąjungos kompetencija, todėl jos aiškinimas neturėtų būti svarbus vertinant priemones, kurių ėmėsi valstybės narės. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Direktyvoje 2012/27 numatytas minimalus suderinimas, taigi valstybėms narėms neužkertamas kelias imtis griežtesnių priemonių siekiant užtikrinti didesnę vartotojų apsaugą.
- 39 Primintina, kad SESV 267 straipsnyje numatytas procesas yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną priimti sprendimams tų teismų nagrinėjamose bylose. Šitaip teismams bendradarbiaujant, pagrindinę bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris vienintelis tiksliai žino ginčą sukėlusias faktines aplinkybes ir atsako už sprendimo priėmimą, turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (1978 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Redmond*, 83/78, EU:C:1978:214, 25 punktas ir 2024 m. spalio 4 d. Sprendimo *Biohemp Concept*, C-793/22, EU:C:2024:837, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 40 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas negali priimti sprendimo dėl prejudicinio klausimo, kai akivaizdu, jog nacionalinio teismo prašomas Sąjungos teisės normos išaiškinimas visiškai nesusijęs su jo nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Idéal tourisme*, C-36/99, EU:C:2000:405, 20 punktą; 2024 m. spalio 4 d. Sprendimo *Biohemp Concept*, C-793/22, EU:C:2024:837, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 41 Šiuo aspektu Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje reikalaujama, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą būtų „trumpai išdėst[ytas] ginčo dalykas ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiančio teismo nustatytos reikšmingos faktinės aplinkybės ar bent jau išdėst[yti] faktai, kuriais grindžiami klausimai“, „pateik[tas] nacionalinių nuostatų, kurios nagrinėjamu atveju galėtų būti taikomos, turinys ir prireikus reikšminga nacionalinė teismų praktika“, taip pat „išdėst[ytos] priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų“.
- 42 Nagrinėjamu atveju prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios informacijos, kuria remiantis būtų galima nustatyti pagrindinėje byloje nagrinėjamų taikytinų nacionalinės teisės normų ir SESV nuostatų, kurias prašoma išaiškinti, ryšį.
- 43 Šiame prašyme nenurodytos nei faktinės aplinkybės, kurios leistų Teisingumo Teismui suprasti, kodėl norint išspręsti ginčą pagrindinėje byloje būtinas SESV 101, 107 ir 169 straipsnių išaiškinimas, nei priežastys, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šiuo atveju jam reikia tokio išaiškinimo.
- 44 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad penktasis klausimas, susijęs su SESV 101 ir 107 straipsnių išaiškinimu, kaip ir pirmasis–ketvirtasis klausimai, kiek jie susiję su SESV 169 straipsnio išaiškinimu, yra nepriimtini.

Dėl esmės

- 45 Pirmuoju–ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias buto bendraturčių pastate savininkas turi sumokėti, pirma, jam išrašytoje sąskaitoje nurodytas sumas už visų šilumos energijos paskirstymo ir tiekimo vamzdinių bei įrenginių pastate išskirtą energiją, net jei to pastato bendrojo naudojimo patalpose nėra radiatorių, kai šios sumos nustatomos remiantis ne faktiniu ir individualiu suvartojimu, bet sumuojamos bendrai ir vėliau paskirstomos bendraturčiams proporcingai šildomam jų butų plotui, ir, antra, jam išrašytoje sąskaitoje nurodytas sumas už individualiai suvartotą šilumos energiją, skirtą jo butui šildyti ir buitiniam karštam vandeniui ruošti, kai tos sumos nustatomos remiantis ne faktiniu ir individualiu suvartojimu, o matematine formule, pagrįsta neaiškiais arba nepagrįstais parametrais.
- 46 Pirmiausia reikia pažymėti, kad ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Direktyvos 2006/32 nuostatas, konkrečiai – jos 13 straipsnį, kuriame, be kita ko, numatyta, kad valstybės narės turi užtikrinti, kad galutiniams vartotojams sąskaitos būtų išrašomos pagal faktinį energijos suvartojimą ir jos būtų pateiktos aiškia bei suprantama forma.

- 47 Iš Direktyvos 2012/27, kuri pakeitė Direktyvą 2006/32, 27 straipsnio 1 dalies matyti, kad pastaroji buvo panaikinta nuo 2014 m. birželio 5 d. Be to, Direktyvos 2012/27 28 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės ne vėliau kaip iki 2014 m. birželio 5 d. turėjo priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Beje, šioje direktyvoje neįtvirtinta jokios konkrečios nuostatos dėl Direktyvos 2006/32 nuostatų, kurias ji pakeitė, taikymo laiko atžvilgiu.
- 48 Taigi, kadangi ginčo pagrindinėje byloje aplinkybės apima laikotarpį nuo 2018 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. spalio 31 d., siekiant pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, prejudicinius klausimus reikia nagrinėti atsižvelgiant į Direktyvos 2012/27 nuostatas.
- 49 Pirmiausia reikia pažymėti, kad Direktyvos 2012/27 tikslas, kaip nurodyta jos 1 straipsnyje, yra skatinti energijos vartojimo efektyvumo didinimą. Atsižvelgiant į tai ir, kaip matyti iš šios direktyvos 8 konstatuojamosios dalies, visa energijos grandinė – nuo energijos gamintojo iki ją vartojančio galutinio vartotojo – turi siekti šio tikslo.
- 50 Šiuo klausimu Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad, jei tai techniškai įmanoma, finansiškai pagrįsta ir proporcinga, galutiniams vartotojams konkurencingomis kainomis būtų pateikiami individualūs skaitikliai, tiksliai parodantys galutinio vartotojo faktiškai suvartotą energiją ir pateikiantys informaciją apie tikslų laiką, kada ji buvo suvartota.
- 51 Kalbant apie tokią situaciją, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai daugiabučio pastato butai prijungti prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo, reikia pažymėti, kad šios direktyvos 9 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad ne vėliau kaip 2016 m. gruodžio 31 d. turėjo būti įrengti individualaus suvartojimo skaitikliai, kuriais, jei tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai veiksminga, būtų matuojamas kiekvienos patalpos šilumos, vėsumos ar karšto vandens suvartojimas. Be to, šioje nuostatoje patikslinta, kad jei tokių skaitiklių naudoti neįmanoma dėl techninių priežasčių arba tai nėra ekonomiškai veiksminga, kiekviename radiatoriuje suvartotai šilumai matuoti naudojami individualūs šilumos dalikliai; tiesa, valstybės narės gali numatyti naudoti alternatyvius ekonomiškai veiksmingus suvartotos šilumos matavimo metodus.
- 52 Kaip matyti iš Direktyvos 2012/27 1 straipsnio, siejamo su jos 20 konstatuojamąja dalimi, valstybės narės turi didelę diskreciją rinktis tinkamas energijos vartojimo mažinimo priemones ir būdus, kaip to pasiekti. Šiuo aspektu jos gali, be kita ko, numatyti skaidrias šilumos ar karšto vandens suvartojimo daugiabučiuose pastatuose sąnaudų paskirstymo taisykles. Užuoat pasirinkusios detalų ir išsamų reglamentavimą, valstybės narės taip pat gali nustatyti bendrą sistemą, pagal kurią bendraturčiams paliekama veiksmų laisvė.
- 53 Šiuo klausimu šios direktyvos 9 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje konkrečiai nurodyta, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai daugiabučius pastatus aptarnauja centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo tinklas arba vyrauja nuosavos tokių pastatų bendros šildymo ar vėsinimo sistemos, valstybės narės gali nustatyti skaidrias šilumos ar karšto vandens suvartojimo tokiuose pastatuose sąnaudų paskirstymo taisykles, kad būtų užtikrintas individualaus suvartojimo apskaitos skaidrumas ir tikslumas. Atitinkamais atvejais tokiose taisyklėse gali būti pateikiamos gairės, kaip paskirstyti išlaidas, susijusias su suvartotu buitiniu karštu vandeniu, šiluma, kurią išskiria pastato įrenginiai siekiant apšildyti bendrojo naudojimo patalpas, taip pat privačių patalpų šildymu.

- 54 Šiame kontekste Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad tam tikruose bendraturčių pastatuose, prijungtuose prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo, sunku įsivaizduoti galimybę visiškai individualizuoti šildymo sąskaitas, ypač kiek tai susiję su vidaus įrenginiu, t. y. visais šilumos energijos paskirstymo ir tiekimo vamzdynais bei įrenginiais atitinkamame pastate, ir bendromis patalpomis. Kiek tai konkrečiai susiję su vidaus įrenginiu, gali būti sudėtinga ar net neįmanoma tiksliai nustatyti jo kiekviename bute išskiriamos šilumos kiekį. Iš tiesų šis kiekis apima ne tik tam tikrame bute išskirtą šilumą vidaus įrenginio materialiais elementais, bet ir šilumos cirkuliaciją tarp šildomų ir nešildomų patalpų. Iš tikrųjų butai bendraturčiams priklausančiuose pastatuose nėra savarankiški vieni nuo kitų šilumos požiūriu, nes šiluma cirkuliuoja tarp šildomų ar mažiau šildomų arba iš viso nešildomų patalpų (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *EVN Bulgaria Toplofikatsia ir Toplofikatsia Sofia*, C-708/17 ir C-725/17, EU:C:2019:1049, 85 ir 86 punktus).
- 55 Pirma, dėl klausimo, ar valstybės narės gali numatyti, kad bendraturčių pastate esančio buto savininkas privalo mokėti už vidaus įrenginio išskirtą šilumos energiją net jei to pastato bendrojo naudojimo patalpose nėra radiatorių, reikia pažymėti, kad Direktyvoje 2012/27 valstybės narėms, kai jos nustato skaidrias šilumos energijos suvartojimo sąnaudų paskirstymo taisykles, nenustatyta sąlygos, kad bendraturčių pastato bendrojo naudojimo patalpose turi būti įrengti radiatoriai.
- 56 Be to, kaip matyti iš Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalies trečios pastraipos ir šio sprendimo 54 punkte nurodytos jurisprudencijos, prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo, kaip antai nagrinėjamo pagrindinėje byloje, prijungtų pastatų vidaus įrenginio išskiriama šiluma, be kita ko, dėl to, kad šildymo sistemos vamzdynai eina per tam tikrus butus ir kad vyksta šilumos cirkuliacija tarp šildomų ir nešildomų patalpų, turi būti atskirta nuo šilumos, kurią bendrojo naudojimo patalpose išskiria galimi šilumą skleidžiantys įrenginiai, kaip antai laiptinėse ir koridoriuose esantys radiatoriai. Tuo remiantis, darytina išvada, kad butų savininkai negali būti atleisti nuo išlaidų, susijusių su suvartota vidaus įrenginio išskirta šilumos energija, vien dėl to, kad pastato bendrojo naudojimo patalpose nėra tokių šilumą skleidžiančių įrenginių.
- 57 Antra, dėl klausimo, ar Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias kiekvieno buto savininkas privalo sumokėti už vidaus šildymo įrenginio išskirtą šilumos energiją proporcingai šildomų butų plotui, numatytam statinio projekte, Teisingumo Teismas iš esmės jau nusprendė, kad nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, atitinka šios direktyvos 9 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje nurodytą sąvoką „gairės“, nes jose numatyta, kad suvartotos šilumos energijos išlaidos apima vidaus įrenginio išskirtos šilumos energijos išlaidas, bendrojo naudojimo patalpoms šildyti skirtos šilumos energijos išlaidas ir privačioms patalpoms šildyti skirtos šilumos energijos išlaidas. Teisingumo Teismas nusprendė, kad atsižvelgiant į valstybėms narėms suteiktą didelę diskreciją, Direktyva 2012/27 nedraudžia to, kad sąskaitos už suvartotą vidaus įrenginio išskirtą šilumos energiją kiekvienam atitinkamo pastato buto savininkui būtų išrašomos atsižvelgiant proporcingai į šildomą jo buto plotą (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *EVN Bulgaria Toplofikatsia ir Toplofikatsia Sofia*, C-708/17 ir C-725/17, EU:C:2019:1049, 90 ir 92 punktus).
- 58 Trečia, dėl matematinės formulės, pagal kurią apskaičiuojamos išlaidos, susijusios su suvartota šilumos energija bendraturčių pastatuose, reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2012/27 9 straipsnyje nenumatyti reikalavimai, kuriuos turi atitikti tokia formulė.

- 59 Vis dėlto šiomis aplinkybėmis Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje nurodyta, kad valstybės narės gali nustatyti skaidrias šilumos ar karšto vandens suvartojimo tokiuose pastatuose sąnaudų paskirstymo taisykles, kad būtų užtikrintas individualaus suvartojimo apskaitos skaidrumas ir tikslumas.
- 60 Tam, kad tokia šių išlaidų apskaita galėtų būti laikoma skaidria ir tikslia, reikia, kad ji būtų atliekama remiantis tokiu pat skaidriu ir tikslu pagrindu, kad galutinis vartotojas galėtų, pirma, tiksliai žinoti išlaidas, kurias jam nurodyta padengti, ir, antra, prireikus imtis priemonių savo asmeniniam vartojimui pritaikyti, taigi ir atitikti Direktyvos 2012/27 tikslą skatinti didesnę energijos vartojimo efektyvumą.
- 61 Tuo remiantis, darytina išvada, kad skaidrumo ir tikslumo reikalavimas taip pat taikomas matematinei formulei, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, kuria remiantis apskaičiuojamos minėtos išlaidos.
- 62 Nagrinėjamu atveju, nors metodikos 6.1.1 punkte nurodyta matematinė formulė grindžiama tam tikrais objektyviais duomenimis, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti (su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad joje neatsižvelgiama į tam tikrus parametrus, susijusius su faktiniu pagrindinėje byloje nagrinėjamo šildymo įrenginio veikimu. Iš tiesų tokioje formulėje, be kita ko, turėtų būti atsižvelgiama į pastato savybes, kaip antai jo izoliaciją ir šildymo sistemą, šiai sistemai naudojamas medžiagas ir galimą šilumos praradimą.
- 63 Be to, kaip matyti iš pagrindinėje byloje parengtos ekspertizės ataskaitos, ši formulė nėra visai aiški, nes kelia abejonių, o tai gali pakenkti išlaidų, susijusių su šilumos energijos ar karšto vandens vartojimu atitinkamame pastate, paskirstymo skaidrumui.
- 64 Taip pat Direktyvos 2012/27 10 straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad, kai techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta, sąskaitose pateikiama informacija būtų tiksli ir grindžiama faktiškai suvartotu kiekiu. Šioje nuostatoje daroma nuoroda į šios direktyvos VII priedo 1.1 punktą „Faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamas sąskaitų išrašymas“, kuriame, be kita ko, numatyta: kad galutiniams vartotojams būtų suteikta galimybė reguliuoti savo energijos vartojimą, faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamos sąskaitos turėtų būti išrašomos ne rečiau kaip kartą per metus, o sąskaitų informacija turėtų būti teikiama ne rečiau kaip kas ketvirtį, jei gautas prašymas ir vartotojai pasirinko galimybę gauti elektroninę sąskaitą, kitais atvejais – dukart per metus. Iš to matyti, kad išlaidų apskaičiavimo formulė turėtų būti grindžiama aiškiais ir pagrįstais parametrais, kad sąskaitos būtų išrašomos remiantis tikslia informacija, pagrįsta faktiniu suvartojimu.
- 65 Šiomis aplinkybėmis ir su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, kad metodikos 6.1.1 punkte nurodyta matematinė formulė, pagal kurią apskaičiuojamos bendraturčių pastatuose suvartotos šilumos energijos išlaidos, neleidžia skaidriai ir tiksliai apskaičiuoti individualiai suvartotos energijos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalį.
- 66 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį–ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias buto bendraturčių pastate savininkas turi sumokėti jam išrašytoje sąskaitoje nurodytas sumas už visų šilumos energijos paskirstymo ir tiekimo vamzdinių bei įrenginių pastate išskirtą energiją, net jei pastato laiptinėse ir koridoriuose nėra radiatorių,

apskaičiuotas proporcingai šildomam jo buto plotui, jeigu taisyklės ir parametrai, kuriais remiantis apskaičiuojamos sąskaitoje nurodytos sumos už jo suvartotą šilumos energiją, skirtą butui šildyti ir buitiniam karštam vandeniui ruošti, užtikrina individualaus suvartojimo apskaitos skaidrumą ir tikslumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 67 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB, 9 straipsnio 3 dalis

turi būti aiškinama taip:

pagal ją nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias buto bendraturčių pastate savininkas turi sumokėti jam išrašytoje sąskaitoje nurodytas sumas už visų šilumos energijos paskirstymo ir tiekimo vamzdynų bei įrenginių pastate išskirtą energiją, net jei pastato laiptinėse ir koridoriuose nėra radiatorių, apskaičiuotas proporcingai šildomam jo buto plotui, jeigu taisyklės ir parametrai, kuriais remiantis apskaičiuojamos sąskaitoje nurodytos sumos už jo suvartotą šilumos energiją, skirtą butui šildyti ir buitiniam karštam vandeniui ruošti, užtikrina individualaus suvartojimo apskaitos skaidrumą ir tikslumą.

Parašai.